

DE DIGITALE SPAARNEPOST

Nr 570 Mei 2024

INHOUD:

Inleiding bij de Spaarnepost van Mei 2024, o.a. : **3 mei Open Dag**

Nieuwe Leden gezocht

Poststuk van de Maand mei

Digitale Filatelie

Aanvullingen op het websitestuk over wijnhandels in Haarlem

Een poststuk uit Curaçao (met dank aan Filatelica Weert)

De Lezing van Nico van der Lee in februari 2024

Robert Deuling over de Academies op Franse Postzegels

Port: Antwoordstukken

Veilingopbrengsten april 2024

Agenda

INLEIDING BIJ DE SPAARNEPOST VAN APRIL 2024

Allereerst: we hopen (en verwachten ook wel) dat heel veel leden van onze vereniging op **vrijdagmiddag 3 mei** naar De Schakel komen om daar te snuffelen in 180 5-cent boeken (neem stuivers of ander cash geld mee) en kennis te maken met leden van verenigingen uit de buurt die ook gaan komen en die ook eigen materiaal meenemen om te verkopen. Er zullen ook enkele handelaren aanwezig zijn. Van ons nieuwe verenigingslid Charles Voetelink van Hollands Glorie in Heemstede kregen we een grote doos met poststukken (rijp en groen, met erg mooi materiaal erbij) die we daar ook gaan verkopen. We hebben de verenigingen in Santpoort, Castricum, Purmerend, Krommenie/Zaanstreek, Alkmaar, Amsterdam (Statuut-80), Diemen, Aalsmeer, Hoofddorp/Haarlemmermeer, Lisse en Hillegom uitgenodigd en ook onze stadgenoot Philatelica Haarlem. We verwachten een flinke opkomst en een hele gezellige postzegelmiddag. Voor alle bezoekers is er een gratis consumptiebon. De deuren gaan open om 14.00 uur en sluiten om 16.00 uur.

Dit is de voorkant van de folder die we maakten:

Op **vrijdagmiddag 3 mei 2024** wordt van 14.00 tot 16.00 uur in **De Schakel in Haarlem Noord** een **open dag** georganiseerd voor en door postzegelaars.

De vereniging Op Hoop van Zegels uit Haarlem zal dan 180 snuffelboeken neerleggen met vele duizenden postzegels uit de hele wereld. Elke postzegel uit die boeken kost 5 cent; ter plekke af te rekenen.

Ook van andere verenigingen uit de buurt en van enkele handelaren zal er materiaal liggen. **WELKOM!**

Het adres: Pijnboomstraat 17. Iedere postzegel-enthousiasteling is welkom. Zeker! Ze zijn er nog volop!
Informatie: secretaris@ohvz.nl.

En kijk eens op de website: www.ohvz.nl. De hele postgeschiedenis van Haarlem en omgeving staat daar online en nog veel meer!

We hadden een wat magere veilingbijeenkomst in april. Het was een soort opruiming met veel resten van nalatenschappen van overleden OHvZ leden. Alles ging weg, maar van de zestig kavels werden er maar liefst 24 onder de inzetprijs verkocht, 21 tegen de inzetprijs en op maar 15 kavels werd door meer dan één lid geboden en kwam de afslag hoger uit dan de inzetprijs. Daarbij waren maar drie kavels waarvoor meer dan het dubbele werd betaald van de inzetprijs: een kavel met postzegelboekjes Nederland 'en gros', een leeg dik winkelstockboek, en FDCs van Tsjecho-Slowakije uit de periode 1948-1966. Van die Tsjecho-Slowaakse FDCs waren er drie kavels (ook voor latere periodes) die bij elkaar 28 euro opleverden. Maar dan heb je ook wel 925 verschillende FDCs van dat land! Dat is 33 cent per stuk.... De hoogste bieding van de avond was voor een postfris 7 ½ cent keerdruk uit 1924 ('met lichte roest', de 61C) waarvoor 80 euro werd betaald, net boven de inzetprijs; minder dan 10% van de huidige catalogusprijs van 850 euro. In mijn oude catalogus van 1973 stond nog 180 gulden als prijs voor deze postfris keerdruk met tussenstuk, ofwel 81 euro. Dat is een vertienvoudiging in die 50 jaar, terwijl de CBS inflatiecalculator aangeeft dat de inflatie ongeveer 500% was in die periode. Deze keerdruk is dus wel een echt hebbedingetje voor Nederland verzamelaars. Ook wel interessant om te zien dat de 101 (de tien gulden uit 1913, postfris) in die vijftig jaar van 750 gulden (340 euro) naar 2250 euro steeg; ook meer dan de inflatie, maar minder dan de keerdruk. De koper ging er erg blij naar huis! Postzegels niets meer waard???

NIEUWE LEDEN GEZOCHT

Onze inmiddels jaarlijkse 'open dag' is ook een goed moment om nieuwe leden te werven. Op de achterkant van de folder die we maakten voor de 3^e mei staat daarover het volgende:

OP HOOP VAN ZEGELS is een bloeiende postzegelvereniging die al vanaf 1911 bestaat.

WE VERWELKOMEN GRAAG NIEUWE LEDEN!

Inschrijven: <https://ohvz.nl/lid-worden/>

Als welkomstcadeau betaalt ieder nieuw lid van de vereniging geen 35€ voor een jaar, maar 25€ voor de periode mei 2024 t/m augustus 2025. DIT GELDT ALLEEN VOOR NIEUWE LEDEN DIE ZICH OPGEVEN OP 3 MEI EN DAAR CONTANT BETALEN!

- Maandelijks het prachtige en boeiende Maandblad Filatelie
- Maandelijks een e-mail met de Spaarnepost
- Toegang tot de maandelijkse veiling- en clubavonden (ook inbreng!) met daarbij ook de mogelijkheid om te snuffelen in heel veel 5-cent boeken (ook inbreng)

- Deelname aan de rondzendingen voor postzegels en voor poststukken (ook inbreng)
- Veel kennisuitwisseling over de (post-)geschiedenis van onze streek Zuid Kennemerland en steun bij nalatenschappen en veilingtoegang
- Hulp van een groot aantal filatelisten bij een geweldige hobby.

POSTZEGELEN IS NOG STEEDS DE KONING VAN DE HOBBY'S

EN DE HOBBY VAN KONINGEN!

Ken je mensen die postzegels verzamelen maar nog geen lid zijn van OHvZ: dan is het goed om deze informatie snel door te geven!

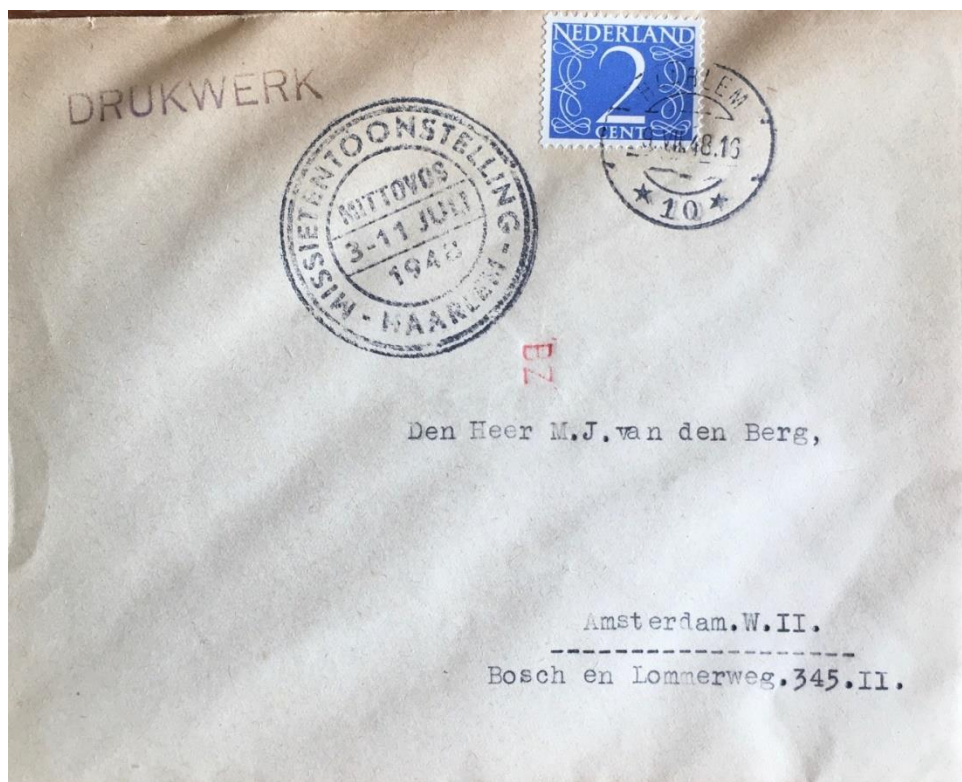
VEILING van woensdag 17 mei:

<https://ohvz.nl/veiling/kavellijst-komende-veiling/>

POSTSTUK VAN DE MAAND MEI

Van Jan Honkoop kregen we een bijzonder poststuk uit Haarlem uit 1948, gefrankeerd met de 2 cent Van Krimpen en met een poststempel van Haarlem 10, verstuurd vlak voor het sluiten: op 11 juni om 16.00 uur.

Onder de naam 'Mittivos' werd die tentoonstelling van 3 tot 11 juli 1948 gehouden in Haarlem, in het Concertgebouw en daar is een geweldige foto van bewaard gebleven in het Noord-Hollands Archief (<https://noord-hollandsarchief.nl/beelden/beeldbankdeboer/detail/c3c4643d-bf9f-6a71-3311-1475b7776f76/media/9d6e3202-fdd5-4266-fd28-c60ea83a0ddf>). De KLM was een sponsor, dus mocht er ook een stewardess op de foto, waar verder o.a. twee missionarissen op staan uit een vervlogen tijd. Vier katholieke scholen gaven voor die tentoonstelling een gecombineerde schoolkrant uit (,Primitiae', Lyceum Sancta Maria, Haarlem: „Tolle Lege", Triniteitslyceum, Haarlem. „Rond de Koepel", Kl. Seminarie Hageveld, Heemstede. „Eigen Stemmen", U.L.O. St. Henricus, Heemstede) die digitaal ook nog is te lezen. Dat geeft ook een sfeer weer die anno 2024 erg gedateerd aandoet: "Echte missionarissen, witte, zwarte en bruine, zullen je meenemen naar IJsland en de slagvelden van Brazilië, om van de fancy-fair maar niet te spreken. Je leert daar op één middag meer aardrijkskunde dan anders in twee jaar, zonder studie, zo maar van zelf. Maar je leert daar vooral een blijheid om je katholiek-zijn en een vurig enthousiasme voor de uitbreiding van Christus Rijk; een grenzeloze bewondering voor die mannen en vrouwen die letterlijk alles voor de vestiging van dat Christusrijk over hebben en misschien.. . een beetje schaamte om het weinige wat jij er tot nu toe voor deed". Waarvan acte!

DIGITALE FILATELIE

d Vos is een enthousiaste verzamelaar van 'scheepjes op postzegels', waarmee hij zijn oude beroep, op de Grote Vaart zoals dat zo mooi heet, thuis voortzet. Hij stimuleerde me om de maandelijkse aflevering van de rubriek 'Digitale Filatelie' in het Maandblad Filatelie deze keer over schepen op postzegels (en stempels) en over zeepost en scheepspost te hebben. 'Scheepspost' is een filatelistisch begrip voor alle post die met schepen mee is gegaan ("met de kapitein meegegeven"); 'zeepost' heeft een beperktere betekenis: dat is post die op schepen is vervoerd waar ook officiële postbeambten bij aanwezig waren.

Zoals inmiddels gebruikelijk krijgen de lezers van de (digitale) Spaarnepost de websites die in deze Filatelie worden vermeld. Abonnees van Filatelie kunnen dit (met een code, die wel moet worden aangevraagd) van de maandbladwebsite halen (<https://www.maandbladfilatelie.nl/category/edities/>) en na vier jaar wachten kan iedereen in de hele wereld er gratis bij.

<https://www.nvtf.nl/> : de Nederlandse Vereniging voor Thematische Filatelie; thuis van o.a. 'maritieme filatelisten' die alles verzamelen van schepen op postzegels

<https://www.themaphila.be/> : een zelfde soort vereniging, maar dan in België

<https://www.annekewessels.nl/joswessels/blw/blwindnl.htm> : een persoonlijke website met heel veel informatie over dit thema (en ook een catalogus)

<https://www.seemotive.de/> : de Duitse vereniging op dit terrein

<http://www.philateliemarine.fr/> : en de Franse vereniging

<https://shipstamps.co.uk/forum/> ; zie ook: <https://www.facebook.com/shipstampsociety/> : een vereniging voor maritieme filatelisten in Groot-Brittannië

<https://www.shipsonstamps.org/> : een overzicht van schepen op postzegels

https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Ships_on_stamps_by_country : een wikipediapagina met schepen op postzegels, geordend per land

<https://www.postbeeld.com/stamps/transport/ships-and-boats> : de Haarlems postbeeld website met het thematische onderdeel 'schepen en boten

<https://www.yvert.com/CT-1689-bateaux.aspx> : de gespecialiseerde Yvert catalogus op dit gebied

<https://www.stanleygibbons.com/collecting-stamps/dispatches/ships-on-stamps> : ook Stanley Gibbons heeft dit

<https://www.shippingwondersoftheworld.com/stamps.html> : een leuke aanvullingswebsite

<http://stampdata.com/watermark.php?id=400> : een website met de watermerken die maritieme filatelisten vaak ook mee verzamelen

<https://www.scheepspost.info/scheepspost/geschiedenis/> : een website die suggereert dat het om postzegels gaat, maar helaas...

<http://nedacademievoorfilatelie.nl/> : een geweldig verhaal van Cees Janssen over 'De postverbindingen tussen Nederland en Overzeese gebiedsdelen'

<https://nl.wikipedia.org/wiki/Brandkastzegel> : een wikipediapagina over de brandkastzegels

<https://nl.wikipedia.org/wiki/Paquebotstempel> : idem over 'paqueboot' of pakketboot/pakketboot stempels

[https://nl.wikipedia.org/wiki/Lady_McLeod_\(postzegel\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Lady_McLeod_(postzegel)) : een particulier bedrijf dat in de 19^e eeuw post vervoerde vanuit Trinidad en eigen postzegels gebruikte

BRON 23: <https://www.epsomandewellphilatelicsociety.co.uk/lady-mcleod> : over de geschiedenis van dat bedrijf

<https://www.postzegelblog.nl/2016/05/23/vier-typen-eerste-emissie-j-a-iesurun/>: een particulier bedrijf dat post vervoerde van en naar Curaçao, ook met eigen postzegels

https://de.wikipedia.org/wiki/Erste_Donau-Dampfschiffahrts-Gesellschaft : een particulier postbedrijf dat post vervoerde op de rivier de Donau

<https://www.philaseiten.de/cgi-bin/index.pl?ST=853&full=1> : vragen en antwoorden over deze postzegels van de DDSG

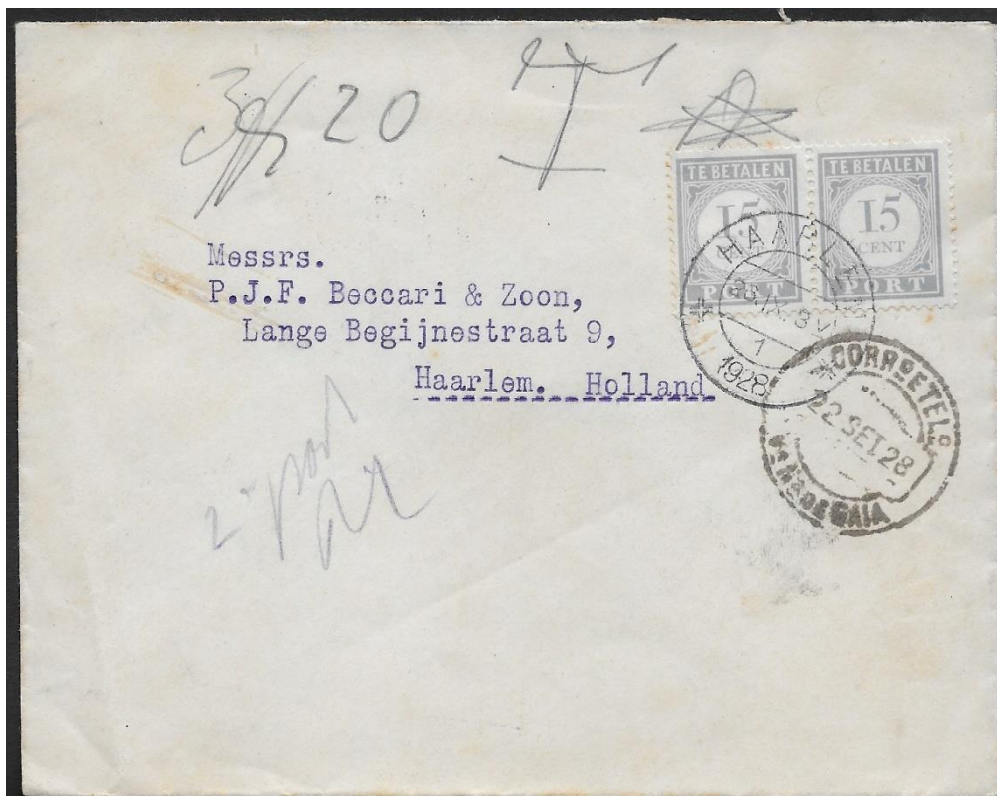
BRON 27: <https://www.germanstamps.net/imp-ship-msp-p1/> : een website over de postkaarten die de Duitse marinemensen mochten gebruiken tussen 1897 en 1899.

AANVULLINGEN BIJ HET WEBSITE STUK OVER WIJNHANDELS IN HAARLEM

Aanvullingen op de digitale collectie over de wijnhandel in Haarlem en omgeving, met veel dank aan Jacques van Zandvoort, die schrijft: “Ik heb de GROTE PHILATELIST Beccari zelf niet gekend echter mijn vrouw [Rita] heeft jaren daar gewerkt als Alfahulp. Eerst voor de Heer Beccari zelf en na diens overlijden ook voor zijn vrouw en later voor zijn dochter. De Heer heb ik niet gekend maar ben later bij zijn vrouw verschillende keren op de koffie geweest. Hij woonde voor het tunneltje van Bloemendaal aan de kant van Haarlem”.

Met 30 cent port belaste brief naar P.J.F. Beccari in Haarlem, september 1928.

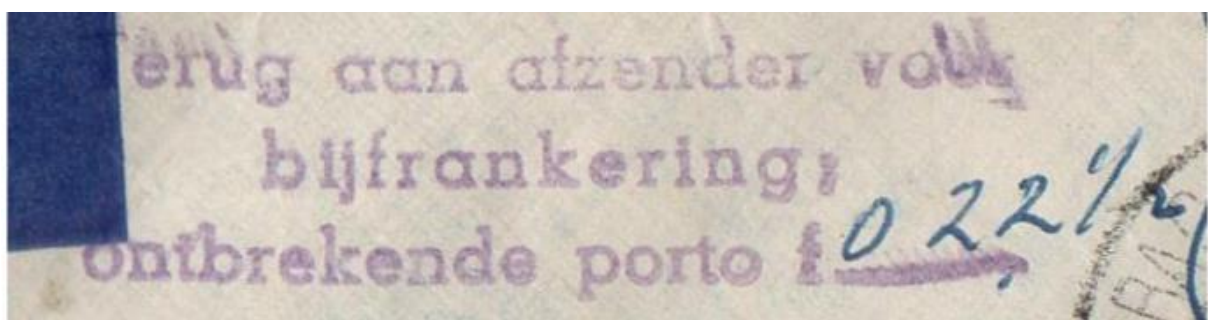

BRIEF VANUIT CURACAO NAAR HAARLEM

Van Gerard Duisters kregen we het blad van hun Postzegelvereniging Filatelica Weert. Daarin stond in april een bijdrage van Peter Raetsen over een brief van Juliana Dorp in Curaçao / Nederlandse Antillen naar Haarlem, verstuurd op 21 maart 1955. We mochten deze bijdrage ook in onze Spaarnepost opnemen, waarvoor dank!

De brief is gefrankeerd met de watersnoodpostzegel van 22½ + 7½ cent. Deze postzegel was maar geldig tot en met 31 december 1954. Het postkantoor van Curaçao Willemstad heeft de ongeldige postzegel omkaderd en naar de afzender gestuurd met de opmerking om de brief met een geldige postzegel van 22½ cent te frankeren. Dit heeft de afzender niet gedaan, waarschijnlijk heeft hij een andere envelop genomen en voorzien van een geldige postzegel van 22½ cent en deze brief naar Haarlem gezonden. Stempel van het postkantoor met de tekst: Terug aan afzender voor bijfranking: ontbrekende port fl 0,22½

DE LEZING VAN NICO VAN DER LEE IN FEBRUARI 2024

In februari 2024 hield Nico van de Lee een boeiende lezing op onze verenigingsavond over 'Zondagsbestelling'. Van die lezing hebben we nu de powerpoint ontvangen en de toestemming van Nico om die te verspreiden. Dat doen we niet in de Sparnepost; daarvoor is het veel te omvangrijk. Maar we gaan het op de website ohvz.nl zetten bij Postgeschiedenis en dan bij 'verzamelingen'. Dat zal snel gebeuren dus houdt die website in de gaten!

Op de website komt binnenkort ook een overzicht van de tot nu toe verzamelde poststukken van overheids- en semi-overheidsinstanties in Zuid Kennemerland.

DE FRANSE CULTUUR OP FRANSE POSTZEGELS: DE ACADEMIE

Robert Deuling

Een academie is, in de ruimste zin, een instelling voor onderwijs, doorgaans een universiteit, soms een hogeschool, 'ter beoefening van wetenschappen, letteren of kunst', of een andere instelling die betrokken is bij de uitoefening van of het toezicht op wetenschappen en kunsten. Iemand die een academische opleiding heeft afgerond, mag een academische titel gebruiken.

De term *academie* is terug te voeren op de school van Plato die ongeveer 385 v.Chr. opgericht werd in Akademeia, een voorstad van Athene.

Voor de invoering van de bachelor-masterstructuur was 'Academie' in Nederland een beschermde titel, voorbehouden aan instellingen waar onderwijs op universitair niveau werd gegeven. Zo was de rang van officier bij de krijgsmacht (Nederlandse Defensie Academie) en brandweer (Brandweeracademie) gelijkgesteld aan een universitaire titel. Een ander gevolg van deze 'degradatie' was bijvoorbeeld dat de term academisch ziekenhuis werd vervangen door Universitair Medisch Centrum.

In Nederland en Vlaanderen werden en worden, naast de universiteiten, ook bepaalde vormen van ander hoger onderwijs aangeduid als academie, zoals de kunstacademie en de academie voor bouwkunst. *Koninklijke Academie voor Schone Kunsten* is een beschermde titulatuur voor kunstopleidingen in het Vlaams Hoger Onderwijs. De Koninklijke Academies voor Schone Kunsten in Antwerpen en Gent bieden academisch gerichte bachelor- en masteropleidingen aan.

In deze publicatie worden de Franse academies besproken welke zijn vereerd met een Franse postzegel.

Voor het samenstellen van deze tekst is gebruik gemaakt van Wikipedia. De postzegels zijn de Timbres de France uit de Catalogue van uitgever Yvert & Tellier.

Académie de médecine à Paris (Y1699)

De Académie Nationale de Médecine is de erfgenaam van de Koninklijke Academie voor Chirurgie opgericht in 1731 door Lodewijk XV en het Koninklijke Gezelschap voor Medicijnen, opgericht in 1778 onder Lodewijk XVI. De Koninklijke Academie voor Geneeskunde werd opgericht op initiatief van Baron Portal, door Lodewijk XVIII.

Zestien vaste commissies zijn verantwoordelijk voor de belangrijkste gezondheidsthema's.

Ze brengen elk de leden en correspondenten samen, die samen het meest gekwalificeerd zijn voor het thema in kwestie. Ze vragen ook de meningen van externe personen die bijzonder

gekwalficeerd zijn op het gebied dat ze bestuderen, in de vorm van een hoorzitting van een commissie of videoconferentie. Over specifieke onderwerpen kunnen de commissies, na goedkeuring door het bestuursorgaan, "werkgroepen" instellen. De werkzaamheden van de werkgroepen moeten worden voorgelegd aan het Permanent Comité waartoe zij behoren.

Commissies kunnen op verzoek van de regering of enig ander orgaan aan de Raad van Bestuur worden voorgelegd. Zij kunnen ook op eigen initiatief een standpunt innemen op het gebied van hun bevoegdheid over een actueel onderwerp.

Ze bereiden documenten voor (communiqués, rapporten, aanbevelingen, informatie). Deze teksten worden geanalyseerd en bekritiseerd door de Raad van Bestuur alvorens ze worden gepresenteerd. Zo nodig wordt er gestemd door de voltallige vergadering. Vervolgens worden ze na goedkeuring naar de betrokken autoriteiten gestuurd.

De FDC heeft de volgende eerste dag stempel.

Académie de Philatélie (Y2017)

De Académie de Philatélie is een Franse filatelistische vereniging opgericht in 1928. Op 25 mei 1928 lanceerde Gaston Tournier, de hoofdredacteur van Le Messenger Philatélique, het project van een academie bestaande uit filatelisten met erkende vaardigheden. Lezers werden uitgenodigd om per referendum op de 25 stichtende leden te stemmen, zonder

vooraf vastgestelde lijst. De leden hebben tot doel filatelistische studies te bevorderen. Het is onafhankelijk en geen lid van de Franse federatie van filatelistische verenigingen (FFAP).

Het hoofdkwartier van de Academie bevindt zich in het Musée de la Poste, rue de Vaugirard in Parijs, voor de opening waarvan de Academie campagne voerde. De bibliotheek van het Musée de la Poste (Y1782) werd gebouwd aan de achterkant van de Academie en is vrij toegankelijk voor het publiek.

Het embleem van de Academie is Ceres (Y348/51) ontworpen door Jacques-Jean Barre.

De Academie van Filatelie komt bijeen voor besloten filatelistische en marcofiële (stempel) conferenties. Ze organiseert regelmatig openbare lezingen op filatelistische tentoonstellingen. Er zijn ook in Nederland en België 'Academies voor Filatelie'.

De FDC heeft de volgende eerste dag stempel. (Y2017)

Académie des Sciences (Y427)

De Académie des Sciences (de Franse Academie van Wetenschappen), bij haar oprichting in 1666 *Académie royale des sciences* genaamd, is een van de vijf academies die samen het Institut de France vormen. De Académie bestaat anno 2016 uit 262 leden.

Het wetenschappelijk genootschap stimuleert de Franse wetenschap en verdedigt de

belangen ervan. Ook wordt bijgedragen aan de ontwikkeling van die wetenschap en de toepassing ervan. Tijdens de Verlichting speelde de academie een vooraanstaande rol in de ontwikkeling van de wetenschap in Europa.

De oprichting van de Académie was het werk van Jean-Baptiste Colbert (Y616), die een groep geleerden uitkoos die op 22 december 1666 in de koninklijke bibliotheek bij elkaar kwamen. Van de 16 aanwezigen was Christiaan Huygens, die boven de bibliotheek in het huis van Colbert woonde, de enige buitenlander. Het model van Colbert is een instituut zonder statuten, waarbij het intellectueel eigendom toekomt aan de Académie en niet aan de ontwikkelaar daarvan. Mensen die niet primair in de wetenschappelijke waarheden zijn geïnteresseerd worden van lidmaatschap uitgesloten. De Académie had een jaarlijks budget voor 88.000 livres (ponden of franken), waarvan 51.000 livres voor wetenschappelijk onderzoek. Christiaan Huygens stelde, in 27 punten, een lijst samen voor wetenschappelijk onderzoek.

Vanaf de oprichting kwamen de geleerden tweemaal per week bij elkaar: op woensdag over wiskunde, mechanica en astronomie en op zaterdag over natuurkunde en natuurwetenschappen.

Na de dood van Colbert, in 1683, werd door zijn opvolger aan alle buitenlanders het lidmaatschap ontnomen.

Bernard Le Bovier de Fontanelle (1657-1757) écrivain et secrétaire perpétuel de l'Académie (1699-1740) is vereerd met een postzegel (Y1487).

De postzegel (Y427) met Niepce en Daguerre; François Arago annonçant la découverte à l'Académie des Sciences, is hierboven getoond.

Académie des Sciences d'Outre-Mer (Y1760)

De Académie des Sciences d'Outre-mer is een geleerde vereniging opgericht in 1922 waarvan het werkterrein voornamelijk betrekking heeft op geografie en algemene geschiedenis in Afrika, Latijns-Amerika, Azië, Oceanië. Het hoofdkantoor bevindt zich in het 16e arrondissement van Parijs, op nr. 15 rue La Pérouse.

De Académie des sciences d'outre-mer werd in 1922 opgericht om kwesties te bestuderen die specifiek zijn voor de koloniën, onder de naam "Académie des sciences coloniales". De plechtige openingszitting vond plaats aan de Sorbonne op 18 mei 1923 onder voorzitterschap van Albert Sarraut, minister van Koloniën en in aanwezigheid van de stichtende voorzitter, Albert Lebrun, voormalig minister, en verder Paul Bourdarie, Jean-Marc Bel en Maurice Delafosse, die bij deze gelegenheid de vier werkwoorden belichaamden: "weten, begrijpen, respect, liefde", wat het motto van de Academie zou gaan worden.

Op 7 juni 1957 werd het omgedoopt tot de Académie des sciences d'outre-mer. De Académie des Sciences d'Outre-mer heeft een bibliotheek met meer dan 70.000 boeken, waardoor het een referentie is voor documentatie over voormalige overzeese koloniën en gebieden. In 2014 werd de collectie Afrika en Overzee van de voormalige Documentation française opgenomen, d.w.z. bijna 60.000 extra boeken en 1.600 extra tijdschriften.

De FDC heeft de volgende eerste dag stempel.

Académie index

Académie de médecine à Paris (Y1699)

Académie de philatélie (Y2017)

Académie des Sciences (Y427)

Académie des Sciences d'Outre-Mer (Y1760)

PORT: ANTWOORDSTUKKEN

Vraag van Luc Turkenburg aan Arie Zonjee (Bondsbestuurslid): "Ik heb een vrij eenvoudige vraag waarmee ik al een tijdje rondloop en niemand kan mij vertellen hoe dit zit.

Portzegels werden gebruikt wanneer een poststuk onvoldoende gefrankeerd was en de ontvanger de betaling had aangevuld tot het juiste tarief, plus de strafport. Zulke poststukken zijn eenvoudig te herkennen: een of meerdere postzegels die onder het geldende tarief bleven, plus een portzegel. Allemaal netjes afgestempeld. Ik ken ook gestempelde strafport aanduidingen.

Ik heb een aantal Nederlandse poststukken, voornamelijk uit de jaren '50 met daarop diverse portzegels van de laatste drie emissies (1912, 1921 en 1947). Het zijn allemaal vensterenveloppen van het staatsbedrijf der PTT en er staat op gedrukt "Stuk met port belast". Met potlood staan er soms aantekeningen op als: $10 \times 8\frac{1}{2} = 85$, of 10×7 en $8 \times 11 = 103$ en die uitkomsten zijn de nominale waarde van de portzegels die je kunt terug vinden op de brief. Op een envelop zitten 5 portzegels van 14 cent plus de 1 cent rood en de 5 cent oranje uit de van Krimpenserie. De hoogste waarde op een envelop is (voor en achter) 31×1 gld en 3×11 cent; de laagste waarde is 1×6 cent.

Er is een afwijkende envelop bij. Die is niet van de PTT, maar van een instituut uit Hilversum en daar staat als adressering: Antwoordslag - Machtiging NR. 250/1941 te Hilversum. Twee portzegels (1 en 25 cent) en de berekening die er op staat is 1×15 en 1×11 (klopt; dat is 26 cent).

Ik heb het vermoeden dat al deze enveloppen zijn gebruikt als voorloper van het bekende "Antwoordnummer", waar naar je ongefrankeerde brieven kon versturen. Bij de PTT moest vervolgens wel worden afgerekend voordat de gemachtigde voor dat antwoordnummer die brieven mee kreeg en als bewijs van betaling werden dan portzegels op een lege dienstenvelop geplakt.

Klopt dat, of heb je een betere verklaring voor die merkwaardig hoge port-frankeringen? Ik hoor het graag. Het klopt dus. Met dank aan Arie Zonjee, die de volgende informatie stuurde:

Tabel 14

Binnenland

ANTWOORDSTUKKEN

1. Sinds 2 september 1929 (Do.572) kan men in het binnenlands verkeer aan zijn klanten/correspondenten enveloppen, briefkaarten, drukwerken of monsters doen toekomen om te dienen voor de inzending van enig stuk, de beantwoording van vragen, het doen van bestellingen e.d. en het voor de terugzending – na invulling daarvan – verschuldigde port voor eigen rekening nemen. Voor elk antwoordstuk moet de geadresseerde (de oorspronkelijke afzender) boven het gewone port **tot 1957 nog één cent** betalen. Het kantoor van bestemming heeft geruime tijd de som van beide bedragen verantwoord door het bijplakken van één of meer *portzegels* op dat stuk.

Bij bestelling van grotere hoeveelheden zijn de portzegels geplakt op dienstkaarten of -enveloppen tot het totaalbedrag dat verschuldigd is voor alle daarbij gevoegde resp. daarin gesloten antwoordstukken. In mei 1951 (Do.362) komt het voorschrift dat bedrag te plakken op kleine specificatie-formulieren model P333; in augustus 1962 (Do.391) verschijnt daarvoor model P1402 en in begin 1962

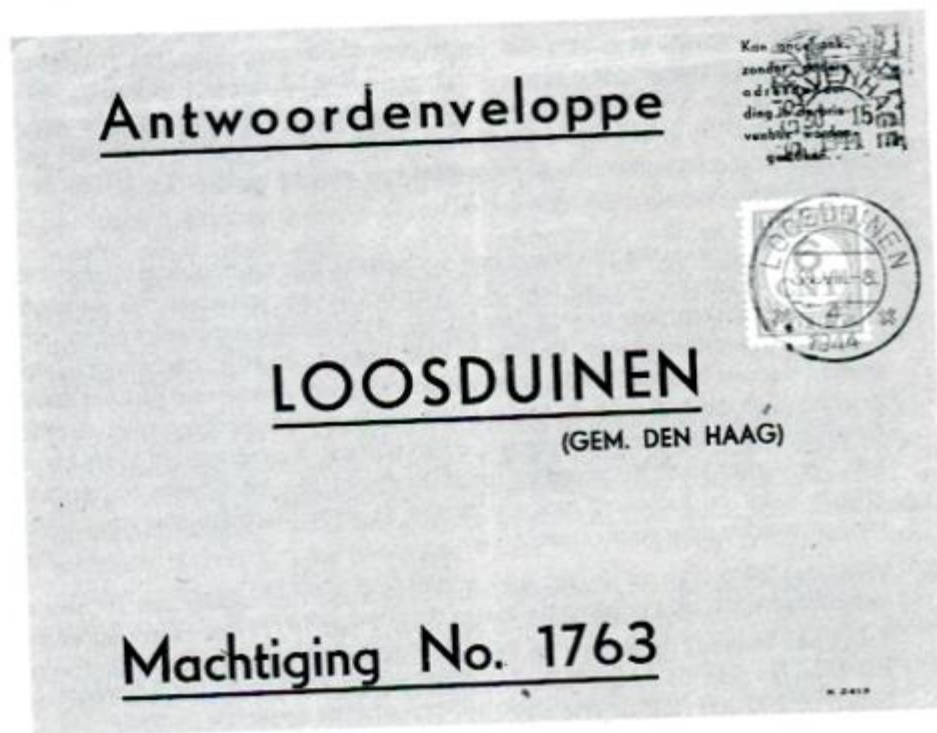
De beëindiging van dit verkeer met Indië kondigt Do.734 van 17 september 1952 aan, maar de dan onderweg zijnde antwoordstukken zullen tot 1 december nog worden afgehandeld.

4. Dat men antwoordstukken ook mag laten *aantekenen*, bevestigt Do.57/1941, mits de afzender het aantekenrecht met postzegels op het stuk verantwoordt. Hetzelfde blijkt later ook te gelden voor een terugzending *per expresse*.
5. Merkwaardigerwijs wordt pas in 1957 de dienst der antwoordstukken voor wat betreft de hoofdzaken en het tarief – met voorbijgaan gedurende dertig jaar van het toch zo veel gewijzigde Postbesluit 1925 (2.4) – geregeld ter plaatse waar dit logisch was: in de Postbeschikking 1955 (3.1). Deze beschikking van de Directeur-Generaal verving toen grotendeels genoemd Koninklijk Besluit, waarvan een aanvulling of wijziging te veel tijd pleegt te vergen. In de derde wijziging van de Postbeschikking, ingaande 1 april 1957, wordt het door de geadresseerde houder van de machtiging te betalen recht van 1 cent boven het port, verhoogd tot **3 cent** (Do.163 p.4).
1 juni 1965 wordt dit recht verhoogd van 3 tot **5 cent** Do.213 p.4).
7. Nadat door de intrekking van de portzegels op 1 augustus 1966 verantwoording van port en recht, eerst met het Postalia-machinestempel en vanaf 1 februari 1968 met frankeerzegels plaats vond (zie onder 1.), krijgt 1 februari 1969 de Hoofddirecteur Posterijen de bevoegdheid om het recht van 5 cent op een lager bedrag te stellen indien bij de geadresseerde (de oorspronkelijke afzender) geregeld per keer grote aantallen antwoordstukken worden besteld (Do.1/1969 bevat de uitwerking van die wijziging 3.1.20).
8. De aanleiding was, dat plotseling een veel groter gebruik van deze dienst werd gemaakt als gevolg van het door A.J. van der Toorn, ambtenaar bij de hoofd-directie Geldzaken, ingezonden "top-idee", waarvoor hij hoog beloond en internationale bekendheid kreeg. In januari 1968 had hij namelijk, heel simpel, voorgesteld om niet te eisen dat de vastgestelde wijze van adressering gedrukt diende te zijn, maar dat het publiek ook zelf het *adres* mocht *schrijven* (met dezelfde formulering). Deze gemakkelijke wijze van portvrij corresponderen sloeg enorm aan. De oorspronkelijke afzender moest uiteraard een machtiging blijven aanvragen, maar op het adres moest voortaan de term Machtigingnummer... vervangen worden door *Antwoordnummer*.
9. Wijziging 4.1.2. van de Postbeschikking 1971 voert met ingang van 10 januari 1972 (voor reeds verleende machtigingen per 1 juli 1972) een **vastrecht** in van **f 5,- per maand**. Bij bezorging van meer dan 1000 stukken per maand wordt zowel op het port als op het recht een korting verleend, die oploopt tot 33% voor boven de 200.000 stukken (Do.669/1971 en Do.336/1972).
10. 13 januari 1975 wordt het recht voor de laatste maal verhoogd: van 5 cent tot **6 cent** (Do.626/1974 ingevolge wijziging 4.1.9), maar precies een jaar later op 12

januari 1976 vervalt dit per stuk te betalen recht. De machtiginghouder moet voortaan wel belangrijk *hogere porten* betalen, maar het maandelijks vastrecht van f 5,- blijft gehandhaafd (Do.625/1975 ingevolge wijziging 4.1.11). Die porten zijn voortaan gespecificeerd in een bijlage van de Postbeschikking, welke telkens wordt overgenomen in de gratis te verkrijgen brochure "Partijpost" (P.1104). Bij regelmatige bestelling van grote aantallen antwoordstukken verleent de Hoofddirecteur Post min of meer evenredige *kortingen*.

Recapitulatie

2 september	1929	1
1 april	1957	3
1 juni	1965	5
10 januari	1972	(bovendien een vastrecht van f5,- per maand; voor de reeds verleende machtigingen gaat dit vastrecht pas in op 1 juli 1972)
13 januari	1975	6 plus dit vastrecht
12 januari	1976	vervallen

31 augustus 1944. Recht antwoordstuk 1 cent (1929-1957), lokaal briefport 5 cent. Samen 6 cent.

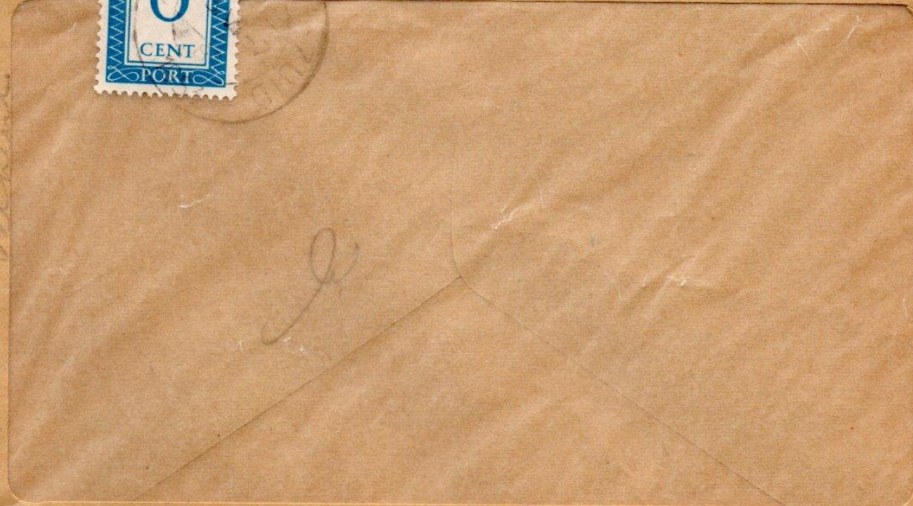
Hier nog een paar illustraties.

STAATSBEDRIJF DER POSTERIJEN, TELEGRAFIE EN TELEFONIE

ST **MET PORT BELAST**

A. Egelsten, 5/6 3.3

P 272

STAATSBEDRIJF DER PTT

0.12.47

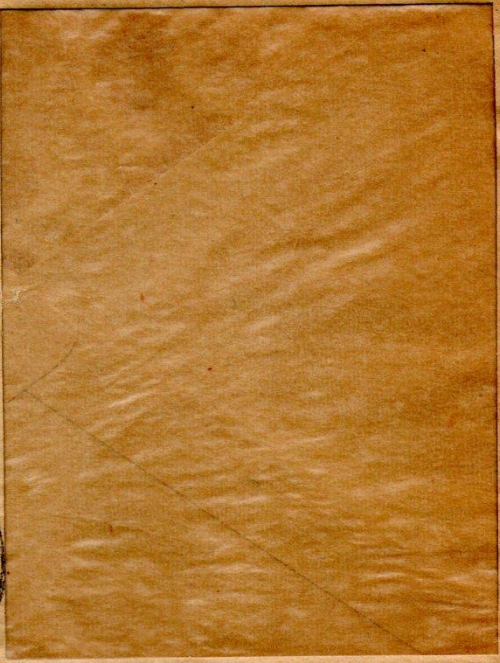
Amstel Bz

0 x 0 1/2 600

STUK

MET PORT BELAST

Kan ongefrankeerd zonder
nadere adresaanduiding
worden verzonden

IX 15
IX 11

Antwoordslag

MACHTIGING NR. 250/1941

POSTBUS 50
HILVERSUM

Hilversum

134

STAATSBEDRIJF DER
POSTERIJEN, TELE...

P 4626

1965

